T085 TKL 3 (27) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 57-Tim Đèn tt

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 75

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ
QUYEÅN 75
GIAÛI THÍCH PHAÅM NAÊM MÖÔI BAÛY (Tieáp): DUÏ CAÂY ÑEØN

KINH: Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt duøng taâm luùc ñaàu ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc hay duøng taâm luùc sau ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc? Baïch ñöùc Theá Toân! Taâm luùc ñaàu khoâng ñi ñeán taâm luùc sau, taâm luùc sau khoâng ôû noäi taâm luùc ñaàu. Nhö vaäy moãi taâm taâm soá phaùp khoâng cuøng luùc laøm sao thieän caên taêng tröôûng? Neáu thieän caên khoâng taêng tröôûng laøm sao seõ ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Ta seõ noùi thí duï cho oâng roõ, ngöôøi trí nghe thí duï thì ñoái vôùi nghóa deã hieåu. Naøy Tu-boà-ñeà! Thí nhö thaép ñeøn, duøng ngoïn löûa luùc ñaàu ñoát tim ñeøn hay duøng ngoïn löûa luùc sau ñoát chaùy tim ñeøn? Tu-boà-ñeà thöa: Chaúng phaûi ngoïn löûa luùc ñaàu ñoát chaùy tim ñeøn, cuõng chaúng phaûi lìa ngoïn löûa luùc ñaàu; chaúng phaûi ngoïn löûa luùc sau ñoát chaûy tim ñeøn, cuõng chaúng phaûi lìa ngoïn löûa luùc sau. Naøy Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao? Tim ñeøn chaùy chaêng? Baïch ñöùc Theá Toân! Tim ñeøn thaät chaùy. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt cuõng nhö vaäy, chaúng duøng taâm luùc ñaàu ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cuõng chaúng lìa taâm luùc ñaàu ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; chaúng duøng taâm luùc sau ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cuõng chaúng lìa taâm luùc sau ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, maø ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà! Trong ñaây Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm tu Baùt-nhaõ Ba- la-maät ñeán khi ñaày ñuû möôøi ñòa thì ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Nhöõng gì laø möôøi ñòa maø Boà-taùt ñaày ñuû roài ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc?

Phaät daïy: Boà-taùt ñaày ñuû Caøn hueä ñòa, Taùnh ñòa, Baùt nhaân ñòa, Kieán ñòa, Baït ñòa, Ly duïc ñòa, Dó taùc ñòa, Bích-chi Phaät ñòa, Boà-taùt ñòa, Phaät ñòa. Ñaày ñuû möôøi ñòa aáy laø ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu- boà-ñeà! Boà-taùt hoïc möôøi ñòa aáy xong, chaúng phaûi taâm luùc ñaàu ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cuõng chaúng phaûi lìa taâm luùc ñaàu ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; chaúng phaûi taâm luùc sau ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cuõng chaúng phaûi lìa taâm luùc sau ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc maø ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà thöa: Baïch ñöùc Theá Toân! Phaùp nhaân duyeân aáy raát saâu, chaúng phaûi taâm luùc ñaàu, chaúng phaûi lìa taâm luùc ñaàu; chaúng phaûi taâm luùc sau, chaúng phaûi lìa taâm luùc sau ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc maø ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: YÙ oâng nghó sao, neáu taâm dieät roài, taâm aáy coù sanh laïi chaêng? - Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân! - Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao, taâm sanh laø töôùng dieät chaêng? - Laø töôùng dieät, Baïch ñöùc Theá Toân! - Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao, töôùng taâm dieät laø dieät chaêng? -Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân! - Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao? Cuõng truï nhö vaäy chaêng? - Cuõng truï nhö vaäy, nhö “nhö” maø truï. - Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao, neáu taâm aáy nhö “nhö” maø truï seõ laø thöïc teá chaêng? - Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân! - Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao, “nhö” aáy raát saâu chaêng? - Raát saâu, raát saâu, Baïch ñöùc Theá Toân! - Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao? Chæ “nhö” laø taâm chaêng? - Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân! - Lìa “nhö” laø taâm chaêng? - Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân! - Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao, “nhö” thaáy “nhö chaêng”. - Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân! - Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao, neáu Boà-taùt tu haønh ñöôïc nhö vaäy laø tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm chaêng? - Tu-boà-ñeà thöa: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu Boà-taùt tu haønh ñöôïc nhö vaäy laø tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm. - Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao? Boà-taùt tu haønh nhö vaäy laø ôû choã naøo

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 75 298

tu haønh? - Tu-boà-ñeà thöa: Neáu Boà-taùt tu haønh ñöôïc nhö vaäy laø khoâng coù choã tu haønh. Vì sao? Vì neáu Boà-taùt tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät an truù trong “nhö” cuûa caùc phaùp, thì khoâng khôûi nieäm nhö vaäy, khoâng coù choã khôûi nieäm, khoâng coù ngöôøi khôûi nieäm. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Neáu Boà-taùt tu haønh nhö vaäy laø ôû choã naøo tu haønh? - Tu-boà-ñeà thöa: Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt tu haønh nhö vaäy laø ôû trong ñeä nhaát nghóa tu haønh, vì hai töôùng khoâng theå coù ñöôïc. - Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao? Neáu Boà-taùt ôû trong ñeä nhaát nghóa, khoâng khôûi nieäm maø tu haønh laø töôùng tu haønh chaêng? - Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân! - Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao? Ñoù laø töôùng hö hoaïi cuûa Boà-taùt chaêng? - Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân! Phaät baûo Tu-boà-ñeà: - Sao goïi laø töôùng chaúng hö hoaïi? - Tu-boà-ñeà thöa: Boà-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng nghó raèng ta seõ phaù hoaïi töôùng caùc phaùp. Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt tu Baùt-nhaõ ba-la- maät chöa ñaày ñuû Möôøi trí löïc, Boán ñieàu khoâng Sôï, Boán trí voâ ngaïi, Ñaïi töø Ñaïi bi, Möôøi taùm phaùp khoâng chung

cuûa Phaät, thì khoâng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt do söùc phöông tieän neân ñoái vôùi caùc phaùp khoâng chaáp thuû töôùng, cuõng khoâng phaù hoaïi töôùng noù. Vì sao? Vì Boà-taùt bieát heát thaûy phaùp töï töôùng khoâng. Boà-taùt an truù trong töï töôùng khoâng aáy vì chuùng sanh neân vaøo ba tam-muoäi, duøng ba tam-muoäi ñeå thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sanh. - Baïch ñöùc Theá Toân! Laøm sao Boà-taùt vaøo ba tam muoäi maø thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sanh. Phaät daïy: Boà-taùt an truù ba tam-muoäi aáy thaáy chuùng sanh ôû trong phaùp taùc khôûi tu haønh. Boà-taùt duøng söùc phöông tieän daïy khieán ñöôïc phaùp khoâng taùc khôûi; thaáy chuùng sanh ôû trong ngaõ töôùng tu haønh, Boà-taùt duøng söùc phöông tieän daïy khieán tu haønh "khoâng"; thaáy chuùng sanh ôû trong heát thaûy töôùng tu haønh, Boà-taùt duøng söùc phöông tieän daïy khieán tu haønh voâ töôùng. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, vaøo ba tam- muoäi, duøng ba tam-muoäi ñeå thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sanh. LUAÄN: Tu-boà-ñeà hoûi Phaät: "Duøng taâm ban ñaàu ñöôïc Voâ thöôïng ñaïo hay duøng taâm sau ñöôïc?" Hoûi: Côù gì Tu-boà-ñeà naïn hoûi vieäc aáy? Ñaùp: ÔÛ ñoaïn treân kia Tu-boà-ñeà nghe noùi caùc phaùp chaúng theâm,

chaúng bôùt, taâm sanh nghi: Neáu caùc phaùp chaúng theâm, chaúng bôùt thì laøm sao ñöôïc Voâ thöôïng ñaïo. Laïi nöõa, neáu do nhö thaät tu haønh ñuùng ñaén ñöôïc Voâ thöôïng ñaïo, thì chæ coù Phaät ñöôïc nhö vaäy, coøn Boà-taùt chöa döùt heát phieàn naõo, voâ minh, laøm sao coù theå nhö thaät tu haønh ñuùng ñaén? Laïi nöõa, ôû trong ñaây Tu-boà-ñeà töï noùi lyù do gaïn hoûi, ñoù laø taâm luùc ñaàu khoâng ñeán taâm luùc sau, taâm luùc sau khoâng ôû nôi taâm luùc ñaàu, laøm sao taêng tröôûng ñöôïc thieän caên ñeå ñöôïc Voâ thöôïng ñaïo? Vì nhaân duyeân nhö vaäy neân hoûi raèng, duøng taâm luùc ñaàu ñöôïc hay taâm luùc sau ñöôïc? Phaät laáy phaùp nhaân duyeân saâu xa traû lôøi raèng: "Khoâng duøng taâm luùc ñaàu ñöôïc, cuõng khoâng lìa taâm luùc ñaàu ñöôïc." Vì côù sao? Neáu chæ duøng taâm luùc ñaàu ñöôïc, khoâng duøng taâm luùc sau ñöôïc thì khi Boà-taùt môùi phaùt taâm, leõ ñaùng lieàn laø Phaät. Neáu khoâng coù taâm luùc ñaàu laøm sao coù taâm thöù hai, thöù ba? Taâm thöù hai thöù ba laáy taâm luùc ñaàu laøm nhaân duyeân caên baûn. Cuõng khoâng chæ coù taâm luùc sau, cuõng khoâng lìa taâm luùc sau nghóa laø taâm luùc sau cuõng khoâng lìa taâm luùc ñaàu, neáu khoâng coù taâm luùc ñaàu thì khoâng coù taâm luùc sau. Taâm luùc ñaàu taäp hôïp voâ löôïng coâng ñöùc, ñeán taâm luùc sau thì ñaày ñuû, vì ñaày ñuû neân coù theå döùt heát phieàn naõo vaø taäp khí, ñöôïc Voâ thöôïng ñaïo. ÔÛ trong ñaây, Tu-boà-ñeà töï noùi nhaân duyeân gaïn hoûi: Taâm taâm soá phaùp luùc ñaàu vaø luùc sau khoâng hieän coù cuøng luùc, khoâng hieän coù cuøng luùc thì taâm quaù khöù ñaõ dieät, khoâng hoøa hôïp ñöôïc, neáu khoâng hoøa hôïp thì thieän caên khoâng nhoùm, thieän caên khoâng nhoùm, thì laøm sao thaønh Voâ thöôïng ñaïo? Phaät laáy thí duï hieän tieàn ñeå ñaùp: "Nhö tim ñeøn chaúng phaûi rieâng ngoïn löûa luùc ñaàu ñoát chaùy, cuõng chaúng phaûi lìa ngoïn löûa luùc ñaàu; chaúng phaûi rieâng ngoïn löûa luùc sau ñoát chaùy, cuõng chaúng lìa ngoïn löûa luùc sau maø ñoát chaùy tim ñeøn." Phaät noùi vôùi Tu-boà-ñeà: "Maét oâng

thaáy tim ñeøn ñoát chaùy, chaúng phaûi ngoïn löûa luùc ñaàu, chaúng phaûi ngoïn löûa luùc sau maø tim ñeøn ñoát chaùy, Ta duøng maét Phaät thaáy Boà-taùt ñöôïc Voâ thöôïng ñaïo chaúng do taâm luùc ñaàu ñöôïc cuõng chaúng lìa taâm luùc ñaàu; chaúng do taâm luùc sau ñöôïc, cuõng chaúng lìa taâm luùc sau maø ñöôïc Voâ thöôïng ñaïo.” Ñeøn thí duï cho Boà-taùt ñaïo, tim ñeøn thí duï cho phieàn naõo voâ minh, ngoïn löûa thí duï cho trí tueä töông öng Sô ñòa cho ñeán trí tueä töông öng vôùi Kim cang tam- muoäi, ñoát chaùy tim ñeøn voâ minh phieàn naõo. Cuõng chaúng phaûi ngoïn löûa trí tueä cuûa taâm luùc ñaàu, cuõng chaúng phaûi ngoïn löûa trí tueä cuûa taâm luùc sau maø tim ñeøn voâ minh phieàn naõo bò ñoát chaùy heát, ñöôïc thaønh Voâ thöôïng ñaïo. Trong ñaây Phaät laïi giaûi thích nhaân duyeân ñöôïc thaønh Voâ thöôïng ñaïo, laø

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 75 300

Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm trôû ñi, tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñaày ñuû Sô ñòa ñeán Thaäp ñòa, möôøi ñòa aáy ñeàu hoã trôï thaønh Voâ thöôïng ñaïo. Möôøi ñòa: 1. Caøn tueä ñòa coù hai: 1.1. Thanh vaên. 1.2. Boà-taùt. Haøng Thanh vaên chæ vì caàu Nieát-baøn neân sieâng naêng tinh taán, trì giôùi thanh tònh, kham chòu tu haønh hoaëc quaùn Phaät tam-muoäi, hoaëc quaùn baát tònh, hoaëc tu töø bi, hoaëc quaùn voâ thöôøng v.v... phaân bieät nhoùm caùc phaùp thieän, boû phaùp baát thieän, tuy coù trí tueä maø khoâng ñöôïc nöôùc thieàn ñònh thì khoâng theå ñaéc ñaïo neân goïi laø Caøn tueä ñòa. Coøn Boà-taùt thì töø khi môùi phaùt taâm cho ñeán khi chöa ñöôïc thuaän nhaãn laø Caøn hueä ñòa. 2. Taùnh ñòa laø, haøng Thanh vaên tu töø noaõn phaùp cho ñeán theá gian ñeä nhaát phaùp; coøn haøng Boà-taùt ñöôïc thuaän nhaãn, öa ñaém thaät töôùng caùc phaùp, khoâng sanh taø kieán, ñöôïc nöôùc thieàn ñònh. 3. Baùt nhôn ñòa laø, tu töø khoå phaùp nhaãn cho ñeán ñaïo tyû nhaãn (hoaëc goïi ñaïo loaïi nhaãn-ND); möôøi laêm taâm aáy ñoái vôùi haøng Boà-taùt laø Voâ sanh phaùp nhaãn, vaøo Boà-taùt vò. 4. Kieán ñòa laø, ñöôïc thaùnh quaû ban ñaàu, laø quaû Tu-ñaø-hoaøn, coøn ñoái vôùi Boà-taùt laø ñòa vò chaúng thoaùi chuyeån. 5. Baït ñòa laø, Tu-ñaø-hoaøn, hoaëc laø Tö-ñaø-haøm, ñoaïn ñöôïc saùu phaàn phieàn naõo trong chín phaàn phieàn naõo tö hoaëc cuûa coõi Duïc; coøn ñoái vôùi Boà-taùt laø ñaõ vöôït quaù ñòa vò chaúng thoaùi chuyeån cho ñeán chöa thaønh Phaät, döùt caùc phieàn naõo vaø caùc taäp khí khaùc. 6. Ly duïc ñòa laø, lìa caùc phieàn naõo tham duïc cuûa coõi Duïc, aáy goïi laø A-na-haøm; coøn ñoái vôùi Boà-taùt, vì lìa nhaân duyeân cuûa naêm duïc, neân ñöôïc naêm thaàn thoâng. 7. Dó taùc ñòa laø, haøng Thanh vaên ñöôïc taän trí, voâ sanh trí, ñöôïc A-la- haùn; coøn ñoái vôùi Boà-taùt laø thaønh töïu Phaät ñòa. 8. Bích-chi Phaät ñòa laø, ñôøi tröôùc gieo troàng nhaân duyeân veà Bích-chi Phaät ñaïo, ñôøi naøy ñöôïc chuùt ít nhaân duyeân xuaát gia cuõng quaùn lyù nhaân duyeân saâu xa maø thaønh ñaïo goïi laø Bích-chi Phaät. 9. Boà-taùt ñòa laø, töø Caøn tueä ñòa trôû ñi cho ñeán Ly duïc ñòa. Laïi nöõa, Boà-taùt ñòa laø töø Hoan hyû ñòa cho tôùi Phaùp vaân ñòa. Coù ngöôøi noùi töø khi môùi phaùt taâm trôû ñi cho ñeán Kim cang tam-muoäi laø Boà-taùt ñòa. 10. Phaät ñòa laø, ñoái vôùi caùc Phaät phaùp nhö trí Nhaát thieát chuûng v.v... Boà-taùt ôû trong töï ñòa (laø ôû trong ñòa vò cuûa chính mình – N.D) ñöôïc ñaày ñuû; ñoái vôùi moãi moãi ñòa quaùn ñaày ñuû, hai

vieäc aáy ñuû neân goïi laø ñaày ñuû.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 75 301

Hoûi: Côù sao khoâng noùi Boà-taùt töông töï Bích-chi Phaät ñòa? Ñaùp: Caùc ñòa khaùc khoâng noùi danh töï, chæ Bích-chi Phaät ñòa noùi danh töï laø Bích-chi Phaät. Laïi nöõa, Boà-taùt hay phaân bieät bieát chuùng sanh coù theå duøng nhaân duyeân Bích-chi Phaät ñeå ñöôïc ñoä, neân Boà-taùt duøng trí tueä thöïc haønh vieäc Bích-chi Phaät. Nhö trong kinh Thuû Laêng Nghieâm noùi: Boà-taùt Vaên-thuø- thi-lò traûi baûy möôi hai öùc laàn laøm Bích-chi Phaät. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, ñaày ñuû chín ñòa, tu taäp Phaät phaùp tuy chöa ñaày ñuû Möôøi trí löïc, Boán ñieàu khoâng sôï, nhöng do tu taäp gaàn Phaät neân goïi laø ñaày ñuû. Vì vaäy, noùi möôøi ñòa ñaày ñuû neân ñöôïc voâ thöôïng ñaïo. Caùc phaùp aáy ñeàu do nhaân duyeân hoøa hôïp, neân chaúng phaûi taâm luùc ñaàu, cuõng chaúng lìa taâm luùc ñaàu; chaúng phaûi taâm luùc sau, cuõng chaúng lìa taâm luùc sau maø ñöôïc voâ thöôïng ñaïo. Tu-boà-ñeà toân troïng phaùp aáy neân taùn thaùn raèng: “Baïch ñöùc Theá Toân! Phaùp nhaân duyeân aáy raát saâu nghóa laø taâm quaù khöù khoâng dieät, khoâng truï maø coù theå taêng tröôûng ñöôïc thaønh voâ thöôïng ñaïo. Vieäc aáy raát saâu xa hy höõu, khoù coù theå tin hieåu, taâm aáy laø truï hay laø dieät?” Phaät hoûi ngöôïc laïi Tu-boà-ñeà: “YÙù oâng nghó sao?” Kinh noùi: “Neáu taâm dieät roài coù sanh laïi chaêng?”: Caùc phaùp tuy roát raùo khoâng, chaúng sanh, chaúng dieät, nhöng vì chuùng sanh duøng saùu caên thaáy phaùp coù sanh coù dieät neân Phaät hoûi: “Taâm dieät roài coù sanh laïi chaêng?” Tu-boà-ñeà thöa: “Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân. Vì sao? Vì taâm dieät roài laøm sao sanh trôû laïi. Neáu taâm dieät roài sanh trôû laïi thì rôi vaøo chaáp thöôøng.” Kinh noùi: “Neáu taâm sanh laø töôùng dieät chaêng?” ÔÛ treân hoûi taâm quaù khöù xong, nay hoûi töôùng cuûa taâm hieän taïi seõ dieät chaêng. Theá neân ñaùp laø töôùng dieät. Vì sao? Vì sanh dieät laø töôùng ñoái ñaõi, coù sanh aét coù dieät, neân tröôùc khoâng maø nay coù, coù roài laïi hoaøn khoâng. Kinh noùi: “Töôùng taâm dieät laø dieät chaêng?”: Hoaëc töôùng taâm dieät töùc laø dieät, hay coøn coù dieät? Ñaùp: Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân. Vì sao? Vì neáu töôùng taâm dieät töùc laø dieät thì moät taâm coù hai luùc: Luùc sanh vaø luùc dieät. Noùi voâ thöôøng laø noùi taâm toàn taïi khoâng quaù moät nieäm, nhö trong kinh A-tyø ñaøm noùi: Coù phaùp sanh, coù phaùp chaúng sanh; coù phaùp saép sanh, coù phaùp khoâng saép sanh; coù phaùp dieät, coù phaùp khoâng dieät; coù phaùp saép dieät, coù phaùp khoâng saép dieät. Phaùp sanh hieän taïi ôû trong moät taâm coù hai: 1. Sanh. 2. Saép dieät. Sanh chaúng phaûi töôùng saép dieät, töôùng saép dieät chaúng phaûi sanh; vieäc aáy khoâng ñuùng, cho neân Tu-boà-ñeà ñaùp, khoâng. Kinh noùi: “Seõ truï nhö vaäy chaêng?”: Neáu töôûng dieät chaúng phaûi laø dieät, thì coù leõ thöôøng truï chaêng? Neáu thöôøng truï töùc laø töôùng khoâng dieät.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 75 302

Phaät gaïn qua gaïn laïi nhö vaäy, Tu-boà-ñeà lyù cuøng neân nghó raèng: “Ta neáu noùi töôùng dieät töùc laø dieät, thì moät taâm, rôi vaøo trong hai luùc; neáu noùi chaúng dieät thì söï thaät laø töôùng dieät laøm sao noùi raèng chaúng dieät. Vì hai leõ

treân ñeàu coù loãi neân Tu-boà-ñeà töï ñem trí tueä ñaõ ñöôïc chöùng ñaéc maø ñaùp: Baïch ñöùc Theá Toân! Truï nhö vaäy, nhö "nhö" truï. Kinh noùi: "Neáu taâm aáy nhö "nhö" truï, thì seõ laø thöïc teá chaêng?": Neáu noùi taâm töông ñoàng vôùi "nhö" maø truï, thì "nhö" töùc laø thöïc teá. Neáu nhö vaäy taâm coù theå töùc laø thöïc teá chaêng? - Tu-boà-ñeà thöa: "Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân!" Vì sao? Vì Tu-boà-ñeà ñaõ laâu toân troïng thöïc teá, nhöng taâm laø phaùp hö doái, söùc trí tueä cuûa haøng Tieåu thöøa ít, khoâng theå quaùn taâm töùc laø thaät teá, theá neân Tu-boà-ñeà ñaùp khoâng. Hoûi: Neáu Tu-boà-ñeà ñaõ noùi taâm nhö "nhö", côù sao taâm khoâng ñöôïc laø thöïc teá? Ñaùp: "Nhö" laø thaät töôùng heát thaûy phaùp, thaät töôùng cuûa taâm cuõng laø "nhö". YÙ Tu-boà-ñeà muoán noùi nhöõng ñieàu do saùu caên cuûa phaøm phu thaáy ñöôïc laø hö doái, ñieân ñaûo cho neân coù loãi, nay noùi taâm töôùng "nhö" nhö thaät khoâng coù loãi, neân noùi nhö nhö maø truï. Laïi thaät teá töùc laø Nieát-baøn, Tu-boà-ñeà ñaõ laâu quyù Nieát-baøn, neân khoâng theå töùc thôøi laáy taâm laøm Nieát- baøn, cho neân ñaùp khoâng. Laïi nöõa, vì thaät teá khoâng coù töôùng neân khoâng ñöôïc noùi taâm töùc laø thaät teá. Kinh noùi: "Nhö" aáy thaäm thaâm chaêng?": Vì Tu-boà-ñeà noùi taâm nhö "nhö" maø truï, laïi noùi taâm khoâng ñöôïc laø thaät teá, neân Phaät hoûi "nhö" aáy thaäm thaâm chaêng. Tu-boà-ñeà khoâng theå bieát khaép neân ñaùp thaäm thaâm. Kinh noùi: "Phaät hoûi: Chæ nhö laø taâm chaêng?"-Tu-boà-ñeà ñaùp: "Thöa khoâng, Baïch ñöùc Theá Toân! Vì sao? Vì "nhö" laø moät töôùng, chaúng phaûi hai töôùng. Taâm do nhaân duyeân öùc töôûng phaân bieät sanh neân laø hai töôùng:" "Nhö" khoâng coù bieát gì coøn taâm coù bieát; laïi "nhö" roát raùo thanh tònh neân khoâng coù bieát, coøn taâm coù ñieàu giaùc tri. Lìa "Nhö", taâm cuõng nhö vaäy. Vì sao? Vì heát thaûy phaùp ñeàu coù "nhö", laøm sao lìa "nhö" maø coù taâm ñöôïc. Phaät hoûi Tu-boà-ñeà: "Nhö" coù theå thaáy "nhö" chaêng?" Ñaùp: "Trong nhö khoâng coù phaân bieät laø bieát coù theå bieát, Boà-taùt khoâng an truù nhö, phaùp taùnh, thaät teá maø tu ngay Boà-taùt ñaïo thaâm saâu." Phaät hoûi Tu-boà-ñeà: "Neáu tu nhö vaäy coù theå tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm chaêng?" - Tu-boà-ñeà töï quaùn xeùt haøng Tieåu thöøa caïn moûng, phaùp Ñaïi thöøa saâu xa neân ñaùp raèng: "Tu nhö vaäy laø tu Baùt-nhaõ Ba-la- maät thaäm thaâm."

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 75 303

Baáy giôø, coù Boà-taùt chöa ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn nghe phaùp aáy thì taâm coáng cao, töï cho mình ra khoûi Tieåu thöøa, tieán saâu vaøo Ñaïi thöøa. Phaät muoán phaù taâm coáng cao aáy neân hoûi Tu-boà-ñeà: "Boà-taùt tu nhö vaäy laø ôû choã naøo tu?" Tu-boà-ñeà thöa: "Tu nhö vaäy laø khoâng coù choã tu. Vì sao? Vì Boà-taùt an truï trong "nhö" khoâng coù phaân bieät." Boà-taùt nghe noùi khoâng coù choã tu, thì bò rôi vaøo chaáp ñoaïn dieät, neân Phaät laïi hoûi Tu-boà-ñeà: "Boà- taùt tu Baùt-nhaõ laø ôû choã naøo tu?" Tu-boà-ñeà thöa: "ÔÛ trong ñeä nhaát nghóa tu." Töôùng ñeä nhaát nghóa laø khoâng coù hai töôùng. Phaät hoûi Tu-boà-ñeà: "YÙ oâng nghó sao? Neáu Boà-taùt khoâng öùc nieäm, tu ñeä nhaát nghóa, söï tu aáy coù thuû töôùng chaêng?" - Tu-boà-ñeà thöa: "Thöa khoâng. Baïch ñöùc Theá Toân! Vì sao? Vì heát thaûy phaùp roát raùo khoâng, khoâng coù öùc nieäm töùc laø khoâng coù

töôùng tu haønh.” Phaät hoûi Tu-boà-ñeà: “Boà-taùt aáy phaù hoaïi töôùng maø ñöôïc voâ töôùng chaêng?” Tu-boà-ñeà thöa: “Thöa khoâng, vì töôùng töø tröôùc laïi ñaây khoâng coù, chæ ñeå tröø ñieân ñaûo neân khoâng phaù hoaïi töôùng caùc phaùp.” Phaät hoûi Tu-boà-ñeà: “Neáu khoâng phaù hoaïi töôùng caùc phaùp laøm sao tu haïnh voâ töôùng?” Tu-boà-ñeà thöa: “Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt khoâng nghó raèng ta seõ phaù töôùng neân tu haønh Baùt-nhaõ. Boà-taùt chöa ñaày ñuû möôøi trí löïc cuûa Phaät v.v..., do söùc phöông tieän neân khoâng khôûi taâm thaáy coù töôùng, khoâng khôûi taâm thaáy voâ töôùng.” Vì sao? Vì neáu chaáp thuû töôùng thì töôùng aáy ñeàu laø hö doái voïng ngöõ, coù caùc sai laàm; neáu phaù hoaïi töôùng thì rôi vaøo chaáp ñoaïn dieät, cuõng maéc nhieàu sai laàm. Theá neân khoâng chaáp thuû töôùng coù, khoâng chaáp thuû töôùng khoâng. Thuû töôùng töùc laø höõu phaùp, khoâng thuû töôùng töùc laø voâ phaùp; do löïc phöông tieän xa lìa hai beân coù khoâng aáy, thöïc haønh trung ñaïo. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân laø vì bieát heát thaûy phaùp töï taùnh khoâng, neân khoâng chaáp coù, khoâng chaáp khoâng. Töï töôùng khoâng thì phaù heát thaûy phaùp töôùng, cuõng töï phaù töôùng noù. Boà-taùt an truù trong töï töôùng khoâng, khôûi leân ba tam-muoäi, laøm lôïi ích chuùng sanh. Chuùng sanh moãi moãi öôùc thoï thaân ôû trong saùu ñöôøng: Coù ngöôøi khoâng nhieáp phuïc taâm, khoâng theå tu phöôùc, buoâng lung theo yù taïo nghieäp, hoaëc ñoïa ñòa nguïc, khi saép cheát gioù laïnh böùc thieát, thì mong muoán ñöôïc löûa, beøn rôi vaøo ba ñöôøng aùc, ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sanh; neáu ñöôïc laøm ngöôøi thôøi baàn cuøng haï tieän. Coù ngöôøi nhieáp phuïc taâm, beû gaõy loøng xan tham, tu haïnh boá thí, trì giôùi, ngöôøi aáy ñöôïc sinh vaøo choã giaøu vui trong coõi ngöôøi, coõi trôøi duïc giôùi. Coù ngöôøi lìa coõi duïc, tröø naêm trieàn caùi, nhôn coù naêm caên tín, taán, v.v... ñöôïc naêm thieàn chi, thì sinh vaøo coõi saéc. Coù ngöôøi boû saéc töôùng, dieät töôùng ñoái ñaõi, khoâng nghó ñeán taïp töôùng, neân vaøo voâ bieân hö khoâng

xöù ñònh v.v... Caùc vieäc laøm nhö vaäy ñeàu laø öôùc nguyeän taø vaïy. Vì sao? Vì laâu ngaøy ñeàu seõ bò phaù hoaïi, ñoïa laïc. Thí nhö laáy daây buoäc chim bay, daây heát, chim phaûi trôû laïi. Boà-taùt do voâ taùc tam muoäi, döùt caùc nguyeän aáy cho chuùng sinh. Laïi, thaân naøy ñeàu khoâng, chæ coù gaân, xöông, naêm taïng, maùu chaûy, da boïc, ñaày daây nhô nhôùp, gioù theo taâm lay ñoäng, taâm aáy sinh dieät khoâng ngöøng, nhö huyeãn, nhö hoùa, khoâng coù thaät thoáng nhaát ñònh. Chuùng sinh thaáy töôùng ñi laïi, noùi naêng neân cho laø coù ngöôøi, coù ta, coù cuûa ta, khôûi taâm ñieân ñaûo; chæ vì öùc töôùng phaân bieät neân coù söï sai laàm aáy. Boà-taùt duøng Khoâng tam-muoäi döùt taâm chaáp ta, cuûa ta cho chuùng sinh, khieán an truù trong “khoâng”. Laïi, chuùng sinh thuû laáy töôùng nam nöõ, saéc thanh, höông vò, toát xaáu, daøi ngaén; vì thuû töôùng neân sinh caùc phieàn naõo, chòu caùc öu khoå; Boà-taùt duøng Voâ-töôùng tam-muoäi döùt caùc töôùng cho chuùng sinh, khieán an truù Voâ töôùng. Hoûi: Neáu giaùo hoùa chuùng sinh khieán chöùng ñöôïc “Khoâng” laø ñuû, thì caàn gì ñeán Voâ töôùng, Voâ taùc tam-muoäi? Ñaùp: Caên cô chuùng sinh coù lôïi coù ñoän. Ngöôøi lôïi caên nghe noùi “khoâng” lieàn ngoä ñöôïc Voâ töôùng, Voâ taùc; ngöôøi ñoän caên nghe noùi “khoâng” phaù

caùc phaùp, lieàn chaáp thuû töôùng “khoâng”; theá neân tieáp noùi Voâ töôùng; neáu ngöôøi tuy bieát Khoâng, Voâ töôùng, nhöng trí tueä aáy laïi muoán taùc nghieäp thoï thaân; nhöng bieát thaân aáy laø phaùp höõu vi coù caùc hoaïn naïn, theá neân khoâng neân taùc nghieäp thoï thaân. Nhö Kinh noùi: Ngoaøi thaân Boà- taùt, caùc thaân khaùc khoâng theå coù ñöôïc caùi vui trong giaây laùt huoáng gì laâu daøi; theá neân noùi Voâ taùc. Vì nhaân duyeân aáy neân caàn noùi ñaày ñuû ba tam- muoäi ñeå giaùo hoùa chuùng sinh.

----------o0o----------

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.